

PRAVNI MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

Izveštaj za April 2011

SADRŽAJ:

I	SLOBODA IZRAŽAVANJA	3
II	MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA	9
III	MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA	12
IV	MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	12
	REGULATORNA TELA.....	12
	DRŽAVNI ORGANI	14
	KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	16
V	PROCES DIGITALIZACIJE.....	18
VI	PROCES PRIVATIZACIJE.....	18
VII	ZAKLJUČAK.....	20

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi, zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Inspektori interne kontrole MUP-a Srbije, zaduženi za rasvetljavanje okolnosti u vezi sa lepljenjem plakata sa umrlicama *Televizije B92* u Lazarevcu, od 4. aprila nalaze se u policijskoj stanici u ovom gradu, prenosi dnevnik „Politika“. Prema informacijama do kojih je došao ovaj list, interna kontrola pokušava da u Lazarevcu dobije odgovore na pitanja u vezi sa pismom, koje je poslala grupa anonimnih policajaca načelniku beogradske policije. U ovom pismu navodi se da „vrh lazarevačke policije zna ko je lepio plakate sa umrlicama *Televizije B92* i da ceo slučaj želi da zataška“, jer su i sami umešani u zloupotrebe o kojima je *Televizija B92* izveštavala. Podsetimo, plakati su lepljeni tokom emitovanja serijala „Insajder“ o zloupotrebama u rudarskom basenu „Kolubara“. Lazarevačka policija je još u februaru saopštila da ima indicije ko stoji iza umrlica, koje su shvaćene kao pretnje autorima „Insajdera“ i glavnom uredniku *Televizije B92*. U anonimnom pismu policajaca iz Lazarevca načelniku beogradske policije, do koga su došli i mediji, imenom se navodi policajac koji je, među licima koja su lepila umrlice *B92*, video i Nenada Pavlovića zvanog Neks, vozača bivšeg direktora Kolubare, Dragana Tomića. U pismu se takođe navodi da je Nenad Pavlović kućni prijatelj načelnika policije u Lazarevcu, Milana Stefanovića. Nekoliko dana kasnije, 9. aprila, mediji su objavili da je Nenad Pavlović uhapšen u Lazarevcu, pod sumnjom da je organizovao lepljenje plakata-umrlica za *B92* u tom gradu. Policija je saopštila da su uhapšena još trojica od četvorice mladića kojima je, kako se sumnja, Pavlović dao umrlice kako bi ih lepili po Lazarevcu, dok se za četvrtim i dalje traga. Policija istražuje i gde su plakati-umrlice štampani.

Prema Zakonu o javnom informisanju, javno informisanje je slobodno i u interesu javnosti. Niko ne sme da ograničava slobodu javnog informisanja na bilo koji način podesan da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja. Zakon izričito predviđa da niko ne sme da vrši bilo kakav pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. U svom izveštaju koji se odnosio na period januar – februar 2011. godine, napisali smo da objavljivanje imena novinara i urednika na umrlici kakve su lepljene u Lazarevcu, može predstavljati ugrožavanje sigurnosti nekog lica pretnjom da će se napasti na njegov život. Ugrožavanje sigurnosti novinara, u vezi sa njihovim poslom, Krivični zakonik Republike Srbije tretira kao krivično delo za koje je zaprećena kazna zatvorom u trajanju od jedne do osam godina. Ono što, međutim, posebno zabrinjava, su informacije da, makar

sudeći po anonimnom pismu policajaca iz Lazarevca, postoje grupe unutar same policije koje štite lica koja prete novinarima. Ono što doprinosi uverljivosti navoda iz anonimnog pisma policajaca, jeste da je nakon njegovog obelodanjivanja na *Televiziji B92*, te i nakon interne kontrole MUP-a Srbije, o kojoj je izvestio dnevnik „Politika“, policija uhapsila upravo Nenada Pavlovića, koji se i u tom pismu pominje kao jedno od lica odgovornih za pretnje novinarima. Poslednjih meseci upravo su energične akcije policije na otkrivanju odgovornih za pretnje novinarima i napade na njih, kreirale utisak da, kada se radi o zaštiti novinara, mehanizam državne akcije zakazuje samo kada se dođe do pravosuđa. Slučaj iz Lazarevca zato pokazuje koliko je zapravo sistem koji bi trebalo da obezbedi zaštitu slobode izražavanja u Srbiji krhak, i koliko se utvrđivanje odgovornosti onih koji prete novinarima i napadaju ih, opstruiše na svim stranama. Takođe je indikativno i ono što policija nakon hapšenja Nenada Pavlovića nije saopštila, a to je da li njegovo hapšenje znači i da je interna kontrola MUP-a Srbije potvrdila da je u Lazarevcu bilo zataškavanja, te da li su, protiv koga i kakvi postupci zbog toga pokrenuti.

1.2. Direktor Javnog preduzeća za puteve u Gornjem Milanovcu, Jovica Carević, pretio je Živku Perišiću i Miloradu Bošnjaku, novinarima *agencije Beta* i „Večernjih novosti“, zbog pitanja o tužbi kojom njegov sin zahteva od tog preduzeća 560.000 dinara odštete, preneli su mediji. Marko Carević, sin Jovice Carevića, tužio je Javno preduzeće za puteve zbog saobraćajne nesreće koju je doživeo 4. januara 2010. godine, smatrajući da preduzeće u kome je njegov otac direktor, snosi odgovornost za štetu koju je pretrpeo zbog neadekvatnog održavanja lokalnog puta. Na pitanje Perišića i Bošnjaka, hoće li Carevićev otac podneti ostavku ukoliko se ispostavi da je njegov sin u pravu, direktor Javnog preduzeća za puteve vikao je na novinare da mu „ne diraju porodicu“, poručio im da „vode računa šta rade“ i najavio da će im se osvetiti. Jovica Carević je i predsednik Opštinskog odbora Socijalističke partije Srbije u Gornjem Milanovcu. Mediji su 8. aprila preneli da je predsednik opštine Gornji Milanovac, Milisav Mirković, uputio novinarima javno izvinjenje. „Izvinjavam se, u ime svih odbornika, novinarima Miloradu Bošnjaku i Živku Perišiću, koji su vrlo korektno obavljali svoj posao i pozivam Carevića da to isto učini“, rekao je Mirković pred odbornicima. Jovica Carević izašao je za govornicu, ali je odbio kvalifikaciju da je pretio novinarima. „Ja se stvarno izvinjavam ako su oni to tako shvatili“, rekao je.

Prema Zakonu o javnom informisanju, javno informisanje je slobodno i u interesu javnosti, te niko ne sme da vrši bilo kakav pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. Ovo bi posebno moralo da se odnosi na državne funkcionere, funkcionere političkih stranaka, kao i imenovana lica u državnim organima i javnim preduzećima i ustanovama. Napadnuti novinari, Živko Perišić i Milorad Bošnjak, i sami su pohvalili gest predsednika opštine Gornji Milanovac, koja je kao osnivač Javnog preduzeća za puteve, imenovala Carevića na funkciju, kao „pobedu demokratije“.

1.3. Novinar Čaba Segi (Szögi Csaba), saradnik omladinskog dodatka „Kepeš ifjušag“ u listu „Mađar so“, napadnut je i pretučen 15. aprila, nakon susreta sa čitaocima „Kepeš ifjušaga“, održanom u Bečeju, na završnoj večeri Takmičenja srednjoškolaca u umetnosti. Novinara su napala tri ili četiri napadača koji su ga šutirali i udarali u glavu, nakon čega su pobjegli. Čabi Segiju je ukazana lekarska pomoć. Prema rečima samog Segija, napadači su, prema svemu sudeći, unapred isplanirali svoju akciju. Naime, krajem februara na jednom ekstremno desničarskom internet portalu na mađarskom jeziku, pokrenuta je serija omalovažavajućih napisa o vojvođanskom novinarstvu, u kojoj je meta najpre bio Čaba Segi, a potom publicista Atila Sabo Paloc (Szabó Palócz Attila). U delu posvećenom Čabi Segiju citirani su delovi njegovih napisa iz „Kepeš ifjušaga“ i sa njegovog Fejsbuk profila. Prilikom incidenta, napadači su citirali jednu od rečenica koja je tu bila objavljena. Nezavisno udruženje novinara Srbije i Nezavisno društvo novinara Vojvodine, osudili su napad na Čabu Segija, te posebno izrazili zabrinutost da iza napada stoje pripadnici ekstremističkih organizacija koji sve češće ugrožavaju bezbednost novinara. NUNS i NDNV su o ovom događaju obavestili i direktora policije Milorada Veljovića, ali i sve nadležne državne organe, instistirajući da preduzmu sve neophodne mere kako bi ovaj slučaj napada na novinara bio što pre rasvetljen.

U ranijim slučajevima sličnih napada na novinare, protiv napadača su, u slučaju da su bili otkriveni, po pravilu pokretani postupci za nasilničko ponašanje. Za to krivično delo, kada je izvršeno u grupi, ili kada je pri njegovom izvršenju nekom licu nanesena laka telesna povreda ili je došlo do teškog ponižavanja, Krivični zakonik predviđa kaznu od šest meseci do pet godina zatvora. Sudovi su, međutim, u određivanju kazni, često išli i ispod zakonskog minimuma, pa su tako u jednom od poznatijih slučajeva o kojima smo pisali u svojim ranijim izveštajima, u slučaju napada na kolumnistu nedeljnika „Vreme“, Teofila Pančića, napadači bili osuđeni na po tri meseca zatvora. Takođe, ukazujemo na još jednu nelogičnost kaznene politike u Srbiji. Naime, izmenama Krivičnog zakonika iz 2009. godine, pooštrene su kazne za ugrožavanje sigurnosti i nanošenje teških telesnih povreda novinarima u vezi sa novinarskim poslom. Tom prilikom, međutim, nisu pooštrene kazne za nasilničko ponašanje, tako da je kreirana nelogična situacija u kojoj, za ozbiljnu pretnju novinaru, lice koje preti, može biti osuđeno na kaznu u trajanju i od jedne do osam godina zatvora, dok je u slučaju kad ta pretnja bude realizovana nasiljem, ali izostane teška telesna povreda, zaprećena kazna niža, odnosno kreće se u rasponu od šest meseci do pet godina. Ovo paradoksalno znači da bi napadači na Čabu Segija, ukoliko se ispostavi da je reč o istim ljudima koji su mu pretili preko Interneta, mogli biti strože kažnjeni za samu pretnju, nego za realizaciju te pretnje kroz fizički napad do koga je kasnije došlo.

2. Sudski postupci

2.1. Dnevni list „Danas“ moraće, prema izvršnom rešenju Apelacionog suda u Beogradu, da plati naknadu štete u visini od 600.000 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 24.11.2009. godine, kao i troškove postupka u visini od 138.500 dinara, trojici policajaca iz Požarevca, zbog tekstova objavljenih u listovima „Kurir“ i „Glas javnosti“, kao i u dodatku „Danasa“ - Braničevo, kojima im je narušen ugled. Autorka tekstova, novinarka Dušanka Novković, iz Požarevca, takođe je bila tužena u ovom postupku. Iz „Danasa“ tvrde da je iznos naknade sa kamatama dosegao 942.000 dinara, a da su tužioci, budući da je presudom predviđeno da „Kurir“, „Glas javnosti“, „Danas“ i novinarka Dušanka Novković naknadu duguju solidarno, odlučili da se namire upravo od ovog lista. „Ovo je nastavak skandalozne pravosudne prakse kad je u pitanju naš list“, izjavio je ovim povodom glavni i odgovorni urednik „Danasa“, Zoran Panović. Predsednica Udruženja novinara Srbije, Ljiljana Smajlović, ocenila je da je najdeblji kraj izvukla najbolja od tri tužene redakcije. Nezavisno udruženje novinara Srbije oglasilo se saopštenjem u kojem zahteva od nadležnih državnih institucija obustavljanje sudske prakse solidarnog kažnjavanja medija koja, kao u slučaju najnovije kazne „Danasu“, ugrožava opstanak tog dnevnog lista. Bivši predsednik Ustavnog suda, Slobodan Vučetić izjavio je za „Danas“ da, ukoliko zakon predviđa mogućnost da jedan medij plaća odštetu za tekstove koje su druge novine prethodno napisale, kao i za tuženu novinarku tih listova, to je potpuni apsurd. „U isto vreme, ovo treba da bude pouka svim medijskim poslenicima da pokrenu inicijativu da se sporne zakonske odredbe u što kraćem roku promene, kako više ne bi dolazilo do ovakvih situacija“, izjavio je Vučetić za ovaj list.

U konkretnom slučaju, „Danas“ je u svom dodatku preneo tekst Dušanke Novković iz Požarevca, koji su nekoliko dana ranije objavili i „Kurir“ i „Glas javnosti“. U međuvremenu, „Glas javnosti“ je prestao da izlazi, a kompanija koja ga je izdavala je brisana iz registra. Iz registra je brisan i Kurir-net, kompanija koja je u spornom periodu izdavala dnevni list „Kurir“, tako da su se tuženi nužno opredelili da štetu namire od jedinog od tri izdavača koji i dalje postoji. Postavlja se, međutim pitanje po kom osnovu je sud uopšte presudio da tri lista za štetu odgovaraju solidarno. Naime, po Zakonu o javnom informisanju, solidarna odgovornost predviđena je samo unutar istog lista, odnosno samo za odgovornog urednika, novinara koji je autor informacije i izdavača jednog konkretnog lista koji je informaciju preneo, a ne za više izdavača međusobno. Takva, solidarna odgovornost između više izdavača, mogla bi da proizilaziti samo iz opštih odredbi Zakona o obligacionim odnosima, koje predviđaju da za istu štetu koju više lica prouzrokuju zajedno, radeći nezavisno jedno od drugog, ta lica mogu odgovarati solidarno, ali samo ako se ne mogu utvrditi udeli svakog od njih pojedinačno u prouzrokovanoj šteti. U konkretnom slučaju, međutim, ovi udeli mogli su se utvrditi, na primer tako što bi se cenilo vreme objavljivanja, ili tiraž u kome je informacija u različitim medijima bila objavljena, što su sve, u slučaju „Danasa“, sudovi zanemarili. Iz

obrazloženja presude koja je doneta još u novembru prošle godine, proizilazi da u konkretnom slučaju nije primenjen Zakon o obligacionim odnosima, već Zakon o javnom informisanju i to, po našem mišljenju, pogrešno. Nažalost, radilo se o drugostepenoj presudi protiv koje nisu postojala redovna pravna sredstva, a iz informacija koje su povodom ovog slučaja mogle da se čuju u javnosti, nije se moglo zaključiti da je „Danas“ koristio neko od vanrednih pravnih sredstava koje je imao na raspolaganju. Po svemu sudeći, ovaj slučaj mogao bi da ukazuje i na to da ni sami mediji često ne koriste sva pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju kako bi zaštitili svoje interese, te da je neophodno raditi ne samo na jačanju kapaciteta sudova da postupaju u medijskim predmetima, već i na kapacitetu pravne podrške koju mediji koriste u sudskim postupcima.

2.2. Povodom godišnjica ubistava novinarkе Dade Vujasinović, koja je 9. aprila 1994. godine pronađena mrtva u svom stanu u Novom Beogradu i Slavka Ćuruvije, vlasnika listova „Dnevni telegraf“ i „Evropljanin“, ubijenog takođe u Beogradu, 11. aprila 1999. godine, dnevni list „Politika“ objavio je tekstove koji se bave pomacima u prekrivičnim postupcima. U tekstu koji se odnosi na slučaj Dade Vujasinović, „Politika“ prenosi izjavu Zagorke Dolovac, republičkog javnog tužioca, koja tvrdi da je tužilaštvo, nakon što je smrt Dade Vujasinović napokon prekvalifikovana iz samoubistva u ubistvo, saslušalo sve stare i nove svedoke, a da se spisi predmeta sada nalaze na razmatranju pred članovima sudsko–medicinske komisije iz Novog Sada čiji se pisani nalaz očekuje u najskorije vreme. Tužiteljka Dolovac i pored toga što, kako kaže, u ovoj fazi postupka ne može da govori o detaljima, ocenjuje da je indikativno da svedoke u policiji niko nije pitao o čemu je Dada pisala uoči ubistva i da li su joj u vezi sa tim upućivane neke pretnje, kao i sa kim se u to vreme susretala, već su oni saslušavani samo na okolnosti da li je ona posećivala psihijatra. U tekstu koji se odnosi na slučaj Slavka Ćuruvije, „Politika“ prenosi da su članovi Zemunskog kriminalnog klana, Miloš Simović i njegov brat Aleksandar, saslušani u okviru prekrivičnog postupka. „Politika“ podseća da su mediji, posle prošlogodišnjeg hapšenja Miloša Simovića, preneli da je on pokušao da trguje informacijom o Ćuruvijinom ubici, kako bi dobio status svedoka saradnika, te da je tom prilikom navodno zameniku specijalnog tužioca rekao da zna ime i prezime Ćuruvijinog ubice i da ga je Milorad Ulemek, osuđeni bivši komandant Jedinice za specijalne operacije MUP-a Republike Srbije, upoznao sa tim čovekom.

Nerazrešena ubistva novinara Dade Vujasinović, Slavka Ćuruvije, ali i Milana Pantića, dopisnika „Večernjih novosti“, ubijenog u Jagodini 11. juna 2001. godine, i dalje nastavljaju da opterećuju medijsku scenu u Srbiji. Nažalost, i pored brojnih uveravanja nadležnih da će ovi slučajevi napokon biti rešeni, te povremenih informacija koje ukazuju na pomake u istragama, a koje se po pravilu objavljuju u vreme godišnjica njihovih ubistava, postupci su i dalje u prekrivičnoj fazi, te optužnica još uvek nema. Rešavanje ovih slučajeva, međutim ostaje test rešenosti svake od Vlada koje su se u prethodnoj deceniji smenjivale u Srbiji, da ne

samo reformiše pravni okvir na način koji će delotvornije štititi slobodu izražavanja, već i da izvođenjem pred lice pravde odgovornih za najteže zločine nad novinarima u prethodnom periodu, uspostavi i dalje narušeno poverenje između vlasti i medija. Mediji u Srbiji i dalje čekaju Vladu koja će ovaj test uspešno savladati.

2.3. Osnovno tužilaštvo u Somboru odbacilo je krivičnu prijavu novinarkе „Večernjih novosti“, Branke Baletić, i njene kolegenice iz „Blica“, Ranke Ivanoske, podnetu protiv kulskih funkcionera povodom incidenta o kome smo pisali u svojim ranijim izveštajima, a kada ih je privatno obezbeđenje primenom fizičke sile izbacilo sa sednice Skupštine opštine Kula, sa koje su želele da izveštavaju. Osnovno tužilaštvo u Somboru našlo je da u radnjama osumnjičenih kulskih funkcionera nema elementa krivičnog dela koje bi se gonilo po službenoj dužnosti, a novinarkama je preporučeno da ukoliko smatraju suprotno, same preduzmu krivično gonjenje podnošenjem zahteva za sprovođenje istrage ili optužnice Osnovnom sudu u Somboru.

Podsetimo, do incidenta koji je bio povod krivične prijave, došlo je tako što su novinari „Blica“, „Večernjih novosti“, „Dnevnika“ i TV Kula izbačeni sa sednice Skupštine opštine Kula, 16. februara 2011. godine, a dvoje je i privedeno u policiju. Većina novinara bila je sprečena da uđe i na narednu sednicu Skupštine opštine Kula, održanu 04.03.2011. godine. Formalno, razlog je Pravilnik o načinu i obezbeđivanju javnosti rada na sednicama Skupštine opštine Kula i radnih tela, koji novinari smatraju restriktivnim, zbog insistiranja na suvišnim formalnostima kod akreditacija. U svojim ranijim izveštajima ukazali smo da Zakon o javnom informisanju propisuje da državni organi i organizacije, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća, kao i poslanici i odbornici, imaju obavezu da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Opstruiranje takve obaveze Pravilnikom koji reguliše pitanje novinarskih akreditacija, u suprotnosti je sa izričitom odredbom Zakona o javnom informisanju, koji u članu 8. propisuje da se nijedna njegova odredba ne može tumačiti i primeniti na način koji bi doveo do ukidanja nekog prava koje zakon garantuje ili do njegovog ograničavanja u većoj meri od one koja je propisana. Činjenica da Osnovno tužilaštvo u Somboru sada odbacuje krivičnu prijavu protiv opštinskih funkcionera koji zloupotrebom tehničkih propisa o akreditacijama uskraćuju javnost za informacije o radu lokalne samouprave, svedoči o nedostatku dovoljno robusnih i efikasnih mehanizama zaštite slobode izražavanja u srpskom pravu.

2.4. Prema odluci suda u Kragujevcu, dnevni list „Alo!“ treba da sudiji Draganu Lekoviću isplati naknadu štete zbog „pretrpljenih duševnih bolova, povrede ugleda i časti“ u iznosu od 200.000 dinara, piše taj list u broju od 22. aprila. „Alo!“ u tekstu posebno apostrofira

neprihvatljivost činjenice da je u ovom sporu postupao sud u kome je i Dragan Leković bio sudija, što dovodi u pitanje, kako nepristrasnost suda, tako i legitimitet same presude. Sporni tekst bavio se slučajem iz juna 2009. godine, kada je, kako je saopštila kragujevačka policija, sudija Dragan Leković nakon kraće svađe drškom od pištolja udario u glavu Kragujevčanina Ivana Riznića. „Tražili smo i izuzeće sudije i delegaciju nadležnosti suda u Kragujevcu zato što je u njemu u vreme podnošenja tužbe Leković radio kao sudija. Taj zahtev nam je odbijen“, izjavio je advokat Dušan Stojković, zastupnik lista „Alo!“. Stojković smatra da je „Alo!“ na ovaj način bio uskraćen u svom pravu na pravično suđenje. Leković, koji je u međuvremenu postao sudija Apelacionog suda, tužio je „Alo!“ jer je objavio da je Rizniću drškom pištolja naneo tešku, a ne laku povredu, kao i zbog naslova „Ovako bije srpski sudija“. Policija je protiv Lekovića podnela krivičnu prijavu zbog sumnje da je naneo lake telesne povrede Rizniću i počinio krivično delo izazivanja opšte opasnosti, ali je kragujevačko tužilaštvo obustavilo protiv njega postupak, jer je utvrdilo da je postupao u samoodbrani.

Ono što je posebno interesantno u ovom slučaju, jeste da on predstavlja nastavak prakse koja je u kragujevačkom pravosuđu ustanovljena još 2008. godine. Naime, tadašnji Okružni sud u ovom gradu, nije našao nikakvu smetnju u tome da postupa po tužbi svog sudije Simonide Miloradović protiv nedeljnika „Svetlost“. I tom prilikom, ignorisani su zahtevi za delegaciju nadležnosti sudu u nekom drugom gradu, koji bi sa manje sumnje u sopstvenu neutralnost i objektivnost po takvoj tužbi mogao da postupa. Ne ulazeći u to da li je presuda u bilo kojoj od ove dve stvari ispravna ili ne, sama činjenica da je stranka u sporu kolega koji godinama radi u istom sudu sa sudijom koji u predmetu postupa, objektivno dovodi u pitanje i nepristrasnost suda, i legitimitet presude, te bi je bilo više nego korisno menjati.

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je kroz odeljak o slobodi izražavanja.

2. Zakon o radiodifuziji

2.1. „Deo Zakona o radiodifuziji koji predviđa naplatu pretplate za prijemnike u motornim vozilima je loš i njegova primena bi predstavljala dodatno opterećenje za građane“, istakao je u izjavi za „Danas“, Slobodan Homen, koordinator za medije Vlade Srbije. Prema njegovim

rečima, Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva trebalo bi da sagleda mogućnosti da izmeni zakon u tom delu. „Ukoliko bi se taj deo zakona primenjivao u praksi, postojala bi mogućnost da vlasnici vozila iz revolta izvade radio prijemnike iz automobila prilikom registracije. Na taj način, takva odredba bi bila neodrživa i neprimenjiva u praksi“, objašnjava Homen. Podsetimo, obaveza plaćanja pretplate za prijemnike u motornim vozilima, koja je predviđena Zakonom o radiodifuziji iz 2002, nikada nije počela da se primenjuje u Srbiji, a procene su da je zbog toga Radio-televizija Srbije (RTS) u gubitku za oko pet miliona evra godišnje. Zakonom se predviđa da se „pretplata za prijemnik u motornom vozilu plaća godišnje, posebnom uplatnicom, prilikom registracije motornog vozila.“

Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da se za finansiranje delatnosti Ustanova javnog radiodifuznog servisa koje se odnose na ostvarivanje opšteg interesa, plaća radio-televizijska pretplata. Pretplatu vlasnici radio i TV prijemnika plaćaju u istom iznosu na celoj teritoriji Republike Srbije. Pretplata za prijemnike koji se koriste u domaćinstvu i za prijemnike koje poseduju pravna lica, plaća se mesečno, pretplata za prijemnik u motornom vozilu plaća se godišnje, posebnom uplatnicom, prilikom registracije motornog vozila. Iako je Zakon o radiodifuziji usvojen i stupio na snagu još 2002. godine, pretplata za prijemnik u motornom vozilu ne plaća se i danas, što u svetlu činjenice da naplata pretplate za prijemnike koji se koriste u domaćinstvu i za prijemnike koje poseduju pravna lica pala ispod 50%, dodatno opterećuje finansiranje Ustanova javnog radiodifuznog servisa. Izjava Slobodana Homena, državnog sekretara u ministarstvu pravde i koordinatora za medije Vlade Srbije, oslikava nažalost odnos srpskih vlasti prema medijima. Srpske vlasti ne vide nikakav problem u tome što se zakon ne primenjuje već punih 9 godina, ne vide nikakav problem u tome što je finansiranje Ustanova javnog servisa, pa samim tim i njihova nezavisnost, između ostalog i na taj način dovedeno u pitanje, a takve stavove pravdaju demagoškim izgovorima da primena zakona predstavljala dodatno opterećenje za građane. Poražavajuća je, makar koliko i pozivanje visokih vladinih funkcionera na neprimenjivanje važećih zakona, i činjenica da je vlast široke ruke i zabrinuta da građani ne budu dodatno opterećeni upravo kada se radi o sredstvima koja, u interesu istih tih građana treba da posluže kako bi se zadovoljila njihova potreba za informativnim, kulturnim, umetničkim, obrazovnim, verskim, naučnim, dečijim, zabavnim, sportskim i drugim sadržajima, koji će biti zaštićeni od bilo kakvog uticaja vlasti, političkih organizacija ili centara ekonomske moći. Istovremeno, autorima ovog izveštaja nepoznat je bilo koji drugi slučaj u kome su se visoki Vladini funkcioneri na ovakav način i iz zabrinutosti da građani ne budu suviše opterećeni, pozivali na neprimenjivanje kojeg drugog propisa koji se odnosi na javne prihode.

3. Zakon o lokalnoj samoupravi

3.1. Dnevnik „Blic“ objavio je 18. aprila kako je na sastanku predstavnika lozničkih lokalnih medija i predstavnika političkih partija i gradske uprave Loznice, zakazanim kako bi se otklonili nesporazumi u vezi sa budućim izveštavanjem novinara dve televizijske kuće o radu gradskih odbora stranaka, gradonačelnik, Vidoje Petrović, obećao da će u narednih mesec dana predložiti novo rešenje o finansiranju medija u Loznici. Već nakon sedam dana, raspisan je vanredni konkurs za dodatnih 2,5 miliona dinara, namenjenih finansiranju projekata elektronskih i štampanih medija u ovom gradu. „Mi smo u budžetu za ovu godinu planirali pet miliona dinara koje bi trebalo da putem konkursa za konkretne projekte stavimo na raspolaganje medijima. Već smo raspisali konkurs i za drugu polovinu sredstava tako da će svih pet miliona biti na raspolaganju u prvih šest meseci. Na narednoj sednici Skupštine Grada donećemo odluku koja će biti okvir za izradu rebalansa budžeta, gde ćemo planirati još 2,5 miliona dinara do kraja godine. Tako ćemo za oko 50 odsto uvećati masu koja je planirana za unapređenje rada medija“, izjavio je gradonačelnik Vidoje Petrović. Loša finansijska situacija medija u Loznici postala je javni problem tek kada su *TV Podrinje* i *TV Lotel* zatražile od političkih stranaka da plaćaju izveštavanje sa njihovih konferencija za štampu.

Zakonom o lokalnoj samoupravi utvrđena je nadležnost opština da se staraju o javnom informisanju od lokalnog značaja i obezbeđuju uslove za javno informisanje na srpskom jeziku i jeziku nacionalnih manjina koji se koriste na teritoriji opštine. Pitanje obima u kome se ova sredstva izdvajaju, ali i kriterijuma po kojima se dele, izuzetno je važno, posebno za lokalne medije u uslovima ekonomske krize i nerazvijenog tržišta oglašavanja. Medijska i novinarska udruženja (ANEM, NUNS i Local press) već mesecima pokušavaju da kod nadležnih ministarstava za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu i kulture, informisanja i informacionog društva utiču kako bi se ovo zakonom predviđeno staranje i obezbeđivanje uslova uredilo na jedinstven način u svim opštinama u Srbiji, te kako bi se obezbedili mehanizmi i kriterijumi da se ovaj vid državne pomoći medijskom sektoru ne zloupotrebljava, a posebno ne za favorizovanje javnih medija i medija bliskih lokalnim vlastima. O tome da lokalne samouprave raspolažu i dodatnim sredstvima za podršku medijima, a da se za takvu podršku može obezbediti i politička volja, pokazuje se i na primeru iz Loznice. Lokalna vlast reagovala je na drsku kampanju lokalnih medija, koji su jedinstveno najavili da neće izveštavati sa konferencija za štampu političkih stranaka, ako im za to ne bude plaćeno. Predstavnici *RTV Lotel* i *RTV Podrinje*, ukazujući na finansijske teškoće koje prate njihov rad, ukazali su da se stranke stalno žale da im mediji ne posvećuju dovoljno prostora, da ne razumeju da izveštavanje sa konferencija za štampu medijima donosi samo troškove, te da oni na takvo izveštavanje, zapravo nisu ni obavezni. Funkcioneri gradske uprave Loznice ocenili su da naplaćivanje strankama o izveštavanju o njima nije rešenje za probleme u medijskom sektoru, jer narušava nezavisnu uređivačku politiku, objektivnost i

samu suštinu uloge medija, ali su našli način da iz gradskog budžeta izdvoje dodatna sredstva za sufinansiranje medijskih projekata.

III MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije nije usvajala propise od značaja za medijski sektor, odnosno sa implikacijama na njega.

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Savet RRA saopštio je 18.04.2011. godine da je, u skladu sa Javnim pozivom objavljenim 10. februara, tajnim glasanjem izabrao nove članove Upravnih odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i Radiodifuzne ustanove Vojvodine. Izabrani članovi Upravnog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije su mr Đorđe Vozarević, novinar; Milica Kuburović, novinar; dr Predrag Marković, istoričar; dr Slobodan Marković, profesor Univerziteta; Milan Nikolić, sociolog; mr Zoran Popović, profesor Univerziteta; akademik Vojislav Stanovčić, profesor Univerziteta u penziji; Dušan Stokanović, ekonomista i dr Žarko Trebješanin, profesor Univerziteta. Izabrani članovi Upravnog odbora Radiodifuzne ustanove Vojvodine su: mr Vanja Barišić, filolog, PR menadžer; Ivan Benašić, novinar; Dimitrije Boarov, novinar, pravnik, Dalibor Bubnjević, ekonomista, mr Ljiljana LJ. Bulatović, nastavnik Univerziteta i Boris Kovač, kompozitor.

Shodno Zakonu o radiodifuziji, Upravni odbori su organi upravljanja republičke i pokrajinske radiodifuzne ustanove, čije članove imenuje i razrešava Republička radiodifuzna agencija, iz reda novinara i afirmisanih stručnjaka za medije, menadžment, pravo i finansije, kao i drugih uglednih ličnosti. Mandat članova Upravnog odbora je pet godina. Nadležni su da usvajaju planove rada i izveštaje o radu i poslovanju Ustanova javnog radiodifuznog servisa, da imenuju i razrešavaju generalne direktore, direktore radija i televizije i glavne i odgovorne urednike programa, da donose investicione planove, da razmatraju preporuke Programskog

odbora itd. Najviše polemike u javnosti, nakon objavljivanja odluke Saveta, izazvao je izbor Dalibora Bubnjevića za člana Upravnog odbora Radio-televizije Vojvodine. U medijima se moglo pročitati da je Bubnjević radio marketing knjige „Slučaj Nacionalni stroj“ lidera Nacionalnog stroja, Gorana Davidovića Firera. Goran Davidović Firer pravnosnažno je osuđen zbog raspirivanja nacionalne, verske i rasne mržnje, a Republičko javno tužilaštvo je još 2008. godine Ustavnom sudu podnelo zahtev za zabranu Nacionalnog stroja, kao neonacističke organizacije. Sam Bubnjević, međutim, tvrdi da su optužbe na njegov račun neistinite i da je u opštinskom sudu u Zrenjaninu 2009. godine doneta presuda kojom je potvrđeno da on nije vodio marketing sporne knjige. „Nije tačno da sam promoter knjige ‘Slučaj Nacionalni stroj’. To je neistina zbog koje sam bio prinuđen da tužim izdavača navedene knjige jer je neovlašćeno i samoinicijativno koristio moje ime i prezime. Prema pravosnažnoj presudi Opštinskog suda u Zrenjaninu, izdavač knjige je morao javno da objavi tu činjenicu i da mi se javno izvini, kao i da plati 501.000 dinara na ime naknade štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda“, navodi se u Bubnjevićevoj izjavi koju su preneli mediji.

1.2. Savet RRA je razmatrao i godišnji izveštaj za 2010. godinu o ispunjavanju zakonskih i programskih obaveza Radio-televizije Srbije, te zaključio da Radio-televizija Srbije u posmatranoj godini nije ispunila zakonom propisanu kvotu programa nezavisnih produkcija. Takođe, Savet RRA prigovorio je Javnom servisu „ogromnu disproporciju“ između male zastupljenosti kulturno-umetničkih, dečijih i edukativnih sadržaja i prevelike zastupljenosti informativnih, programa vesti, dokumentarnih i zabavnih sadržaja. Savet je našao da je „ovakva proporcija programa zabrinjavajuća utoliko što ona ne osigurava raznovrsnost i izbalansiranost sadržaja kojima se podržavaju demokratske vrednosti savremenog društva, a naročito poštovanje ljudskih prava i kulturnog, nacionalnog, etničkog i političkog pluralizma ideja i mišljenja“, navodi se u saopštenju objavljenom tom prilikom. Savet je takođe skrenuo pažnju na veliki procenat repriza i konstatovao u više navrata kršenja Zakona o oglašavanju. Savet je izveštaj uputio Upravnom odboru Radio televizije Srbije i pozvao ga da ispuni programske obaveze definisane Zakonom o radiodifuziji.

Izveštaj, u maniru na koji nas je RRA već navikla, sadrži isključivo kvantitativnu analizu programa Radio televizije Srbije, te se uopšte ne osvrće na kvalitet sadržaja programa u posmatranom periodu. Međutim, već i iz takvog izveštaja vidi se da je RTS, npr. na svom prvom programu, gotovo 40% vremena u 2010. godini, emitovao reprize, dok je na drugom programu repriza bilo još više, gotovo 42%. U istom periodu, na prvom programu, ukupan udeo reklama, TV prodaje i samopromocije, činio je nešto preko 5%, dok je kulturno-umetnički program bio zastupljen sa 0,20%, naučno obrazovni sa 0,41%, verski sa 0,68%, a dečiji sa 2,80%. Udeo vesti i informativnih programa iznosio je gotovo 32%. Na drugom programu, dominirali su sportski programi, sa oko 22,55% i informativni sa 18,10%, dok je

kulturno-umetnički program bio zastupljen sa 5,88%, naučno obrazovni sa 13,06%, verski sa 2,29%, a dečji sa 5,98%. Inače, zakonom propisana kvota programa nezavisnih produkcija jeste 10% ukupnog godišnjeg vremena emitovanja programa, obračunatog tako da se ne računaju reprize, sportski prenosi, igre, reklame i tv-kupovina, kao ni program vesti, osim sopstvene produkcije vesti. Po nalazu RRA, ostvaren udeo programa nezavisnih produkcija na prvom programu iznosio je 5,99%, na drugom 7,36%, odnosno ukupno 6,65%.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

Republička agencija za elektronske komunikacije pokrenula je 20. aprila javne konsultacije o nacrtu Odluke o određivanju relevantnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, kao i o izveštajima o analizi devet tržišta predloženih za prethodnu regulaciju. Jedno od ovih tržišta je i tržište distribucije medijskih sadržaja. U analizi, Agencija nalazi da ne postoji efikasna konkurencija, odnosno da kablovski operator SBB poseduje pojedinačnu značajnu tržišnu snagu. Iako na tržištu distribucije posluje 81 operator, SBB ima tržišno učešće veće od 50%, te je po Agenciji u poziciji da ostvari značajnu prednost u odnosu na konkurente. Sa druge strane, u analizi se konstatuje da između operatora na tržištu distribucije postoji prećutni sporazum vezan za njihovo geografsko pozicioniranje, u okviru kog su operatori praktično između sebe podelili područja pružanja usluge postavljanjem svojih mreža za distribuciju tako da se ne preklapaju. Ovakvo raspoređivanje operatora je izazvalo situaciju u kojoj, i pored postojanja više tržišnih učesnika, zapravo realne konkurencije među njima nema, a na štetu krajnjih korisnika.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

Odbor za kulturu i informisanje Narodne skupštine Republike Srbije održao je dve sednice u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi. Na sednici održanoj 5. aprila, Vesna Marjanović podnela je ostavku na funkciju predsednika Odbora, zbog odlaska na novu dužnost. Ona je, naime, izabrana za novog člana Gradskog veća Beograda, a baviće se pitanjima kulture. Dve nedelje kasnije, Vesna Marjanović izabrana je i na funkciju potpredsednice Izvršnog odbora Demokratske stranke. Za novog predsednika Odbora izabrana je Jelena Trivan. Na sednici Odbora koja je održana 21. aprila, razmatran je Izveštaj o sprovođenju Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti za 2010. godinu. Izveštaj je predstavio Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, koji je ocenio da je u oblasti slobode pristupa informacijama od

javnog značaja ostvaren napredak, ali i da postoje oblasti u kojima treba poboljšati stanje, a to je, pre svega, nedosledna primena zakona. Šabić je ukazao i na potrebu da organi vlasti slobodu pristupa informacijama ne doživljavaju samo kao pravo javnosti da zna, već i sopstvenu obavezu da preuzmu inicijativu, te da i bez zahteva objavljuju informacije od javnog značaja, osim kada je to zakonom drugačije uređeno. Na istoj sednici, Odbor je razmatrao i listu kandidata koje sam predlaže za izbor tri člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, te predložio Narodnoj skupštini da se lista razmatra po hitnom postupku. Za članstvo u Savetu Republičke radiodifuzne agencije predloženi su Miloš Rajković, Slobodan Veljković, Božidar Nikolić, Tamara Skrozza, Bajram Haliti i Ivan Pajdić.

4. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

4.1. Vlada Republike Srbije imenovala je 05.04.2011. godine Draganu Milićević Milutinović za državnu sekretarku zaduženu za oblast informisanja i medija u Ministarstvu kulture, informisanja i informacionog društva. Dragana Milićević Milutinović rođena je 1965. godine u Beogradu, gde je završila srednju školu i krivično-sudski smer na Pravnom fakultetu. Od 1991. do 1997. godine bila je novinarka, urednica redakcije i urednica programa na „Studiju B“, a potom do 2002. urednica u nezavisnoj produkcijskoj grupi „Mreža“. Milićević Milutinović je od 2002. do 2007. godine bila na poziciji glavne i odgovorne urednice i generalne direktorke „Studija B“. Na poziciji generalne direktorke „Jugodravo holdinga“ bila je od 2007. do 2011. godine.

4.2. Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva i šest medijskih udruženja (NUNS, ANEM, UNS, NDNV, Lokal pres i Asocijacija medija) zaključili su 18.04.2011. godine Protokol o saradnji kojim su precizirani koraci za izradu Nacrta strategije razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine. Protokol su potpisali ministar Predrag Marković i predstavnici medijskih udruženja: Vukašin Obradović, Saša Mirković, Ljiljana Smajlović, Nedim Sejdinović, Dejan Miladinović i Veselin Simonović. Protokolom je predviđeno da Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva formira stručnu radnu grupu koja će izraditi i do 1. juna 2011. godine predložiti Nacrt strategije, sa akcionim planom za njeno sprovođenje. Radnu grupu činiće sedam članova, od kojih će pet biti izabrano na predlog medijskih udruženja i asocijacija, a dva na predlog Ministarstva. U radu radne grupe će, u svojstvu konsultanta, učestvovati i ekspert Evropske komisije. Sastancima radne grupe u svojstvu posmatrača mogu prisustvovati i po jedan predstavnik Ministarstva, civilnog društva, Saveta Evrope i OEBS. Nacrt strategije koji radna grupa uputi Ministarstvu može, po nekim pitanjima, da sadrži i alternativna rešenja sa detaljnim obrazloženjem. Konačan tekst Nacrta strategije utvrđuje Ministarstvo, i taj tekst se upućuje

na javnu raspravu. Tekst koji je predložila radna grupa i konačan tekst Nacrta strategije će, dok traje javna rasprava, biti objavljeni na sajtu Ministarstva, koje je dužno da tokom javne rasprave upozna javnost sa postojanjem alternativnih rešenja.

Podsetimo, izrada Medijske strategije predstavlja zahtev medijskih i novinarskih udruženja, koji je posebno glasno istican nakon usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju leta 2009. godine. Kao osnov za Strategiju trebalo je da posluži Medijska studija, na čijoj su izradi radili eksperti koje je angažovala Evropska komisija. Inicijalno, tadašnje Ministarstvo kulture, najavilo je da će se na Nacrtu strategije raditi simultano sa serijom okruglih stolova na kojima se o Medijskoj studiji raspravljalo, a koji su održani tokom septembra 2010. godine, i da će Nacrt biti objavljen već krajem septembra, odnosno početkom oktobra. U oktobru, tadašnji ministar kulture, Nebojša Bradić, najavljuvao je Nacrt medijske strategije za početak novembra. Kada se ni ovo nije dogodilo, medijskim i novinarskim udruženjima iz Ministarstva najavljuvano je da će Nacrt medijske strategije svetlost dana ugledati prvo 16-tog, a zatim 22. novembra. Predstavljanje Nacrta je, međutim, ponovo odloženo, da bi tadašnji ministar kulture, Nebojša Bradić, na sastanku sa predsednicima novinarskih udruženja i asocijacija medija, predstavnicima Kancelarije Saveta Evrope, Delegacije EU i Misije OEBS u Republici Srbiji, održanom 29.12.2010. godine, objavio 20.02.2011. kao novi datum objavljivanja Nacrta i početka široke javne rasprave o istom. Bradić je tom prilikom najavio punu spremnost Ministarstva za saradnju sa svim zainteresovanim partnerima, a naročito sa medijskim udruženjima i medijskom industrijom. U februaru, nakon što se ispostavilo da Ministarstvo i dalje nema tekst sa kojim bi se pošlo u javnu raspravu, došlo je i do prve ponude predstavnicima novinarskih i medijskih udruženja da se uključe u rad i pomognu u njegovoj izradi. Razgovori o modalitetima njihovog uključivanja, nastavljeni su i nakon rekonstrukcije Kabineta premijera Cvetkovića, da bi rezultirali dogovorom šest novinarskih i medijskih udruženja i Ministarstva kulture, informisanja i informacionog društva, pretočenim u Protokol koji je potpisan 18.04.2011. godine.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

5. ORGANIZACIJA PROIZVOĐAČA FONOGRAMA SRBIJE (OFPS)

Podsećamo, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija prigovorila je u februaru Zavodu za intelektualnu svojinu da su akti Organizacije proizvođača fonograma Srbije neusaglašeni sa relevantnim odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima, i međusobno kontradiktorni, što medijske kuće dovodi u objektivnu nemogućnost da po njima postupaju. Zavod za intelektualnu svojinu kao nadležan organ nadzora, postupajući po ovom prigovoru,

utvrdio je krajem marta da više članova Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera nije usaglašeno sa Tarifom naknada OFPS-a, da način upisivanja podataka o emitovanim fonogramima predviđen shodno odredbama Pravilnika nije utvrđen na način propisan Zakonom o autorskom i srodnim pravima, kao i da poslovanje OFPS-a nije usklađeno sa onim što je aktima samog OFPS-a predviđeno. Zavod je u daljem postupku izdao čitav niz naloga OFPS-u, kojima se insistira na usklađivanju relevantnih odredbi Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera sa Zakonom. Po dobijanju izveštaja od Zavoda o utvrđenim nepravilnostima i izdatim nalogima, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija je ovaj izveštaj dostavila stanicama protiv kojih se vode postupci za privredne prestupe po Zakonu o autorskom i srodnim pravima radi korišćenja u tim postupcima. Podsećamo, OFPS je inicirao gotovo dve stotine postupaka protiv stanica širom Srbije i njihovih direktora, slanjem predavki Republičkoj radiodifuznoj agenciji u kojima se prigovara na nedostavljanje spiskova emitovanih fonograma, odnosno njihovo nedostavljanje u formi na kojoj OFPS insistira. Republička radiodifuzna agencija oglasila se nenadležnom da po takvim predstavkama postupa, te je iste prosledila javnim tužilaštvima. Javna tužilaštva po njima su pokrenula postupke za privredne prestupe, a u pojedinim slučajevima Privredni sudovi već su izrekli kazne, koje su zakonom propisane u rasponu od 100.000 do 3.000.000 dinara. Za očekivati je da će nadležna tužilaštva, po dobijanju izveštaja Zavoda za intelektualnu svojinu, odustati od gonjenja, polazeći od činjenice da izveštaj potvrđuje da je postoji objektivna nemogućnost stanica da postupaju po odredbama OFPS-ovog Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma. Asocijacija nezavisnih elektronskih medija je izveštaj Zavoda o utvrđenim nepravilnostima i izdatim nalogima dostavila i Republičkom javnom tužilaštvu, kako bi ono u navedenom smislu izdalo i odgovarajuće uputstvo o postupanju područnih tužilaštava.

Dana 20.04.2011. godine, Upravni odbor OFPS-a je, postupajući po nalogima Zavoda za intelektualnu svojinu, izmenio i dopunio Pravilnik o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera. OFPS u saopštenju objavljenom tom prilikom tvrdi da je Pravilnik izmenjen i dopunjen u cilju ostvarivanja bolje i uspešnije saradnje između Organizacije i emitera, a radi jednostavnijeg i efikasnijeg regulisanja načina i uslova pod kojima su emiteri obavezni da prijavljuju emitovane fonograme Organizaciji proizvođača fonograma Srbije. Izmene i dopune Pravilnika predviđaju dostavu spiskova emitovanih fonograma (košuljica) putem pošte u excel tabeli snimljenoj na CD, propisuju koje elemente košuljica treba da sadrži kako bi bila ispravna i u kom roku mora biti dostavljena, ko i kako utvrđuje ispravnost i potpunost košuljica, kako se postupa sa neispravnim košuljicama i šta je svaki emiter dužan da uz košuljicu dostavi. U saopštenju se navodi i da svaki emiter u svakom momentu tokom radnog vremena Organizacije može od zaposlenih u službi koja vrši obradu košuljica da dobije sva potrebna obaveštenja oko načina i forme dostavljanja, kao i popunjavanja košuljica, telefonom, faksom ili elektronskom poštom.

V PROCES DIGITALIZACIJE

Na Avalskom tornju biće postavljen predajnik eksperimentalne digitalne televizijske mreže, čiji će signal moći da primaju svi Beograđani, a sa radom će početi ove godine, preneli su mediji. Za prijem digitalnog programa biće neophodni posebni adapteri ili noviji TV prijemnici koji imaju mogućnost prijema DVB-T2/MPEG-4 signala. Istovremeno, „Večernje novosti“ pišu o troškovima koje će građani, koji TV programe primaju isključivo putem zemaljskog prenosa, imati u vezi sa digitalizacijom. List piše da će država pripremiti pomoć za 300.000 socijalno najugroženijih porodica, kako bi im omogućili kupovinu dekodera, ali dovodi u pitanje cenu dekodera kojom se Vlada rukovala prilikom kalkulacije troškova subvencija. Pozivajući se na anonimne izvore, ovaj list piše da će cena dekodera biti pet puta viša od onoga što Vlada najavljuje, kao i da su u prodavnicama tehničke robe tek počeli da se pojavljuju televizori koji podržavaju DVB-T2 i MPEG-4 standarde i da su među najskupljima na tržištu. List prenosi i izjavu Jasne Matić, državne sekretarke u Ministarstvu kulture, informacija i informacionog društva, da će Srbija ispuniti rokove za digitalizaciju kada i EU i zemlje regiona, te da digitalni signali iz okruženja neće nadjačati naše analogne. Jasna Matić podseća i da su u Srbiji stručnjaci iz BBC-a, koji pomažu srpskim kolegama da se pripreme da već na jesen počnu sa emitovanjem probnog signala, te da je za digitalizaciju u Srbiji EU obezbedila bespovratnu pomoć od 12,5 miliona evra i još deset miliona vrednu opremu. Prema rečima Jasne Matić, ostatak opreme biće kupljen iz kredita za koji će bankarske garancije dati Vlada Srbije.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

Priče o posledicama neuspešnih privatizacija lokalnih i regionalnih medija, ali i o problemima još uvek neprivatizovanih medija, nastavile su da pune stranice štampe i u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi. Tako je iz *Radio Sombora*, početkom aprila najavljeno da je u koordinaciji sa pokrajinskim vlastima, te lokalnim administracijama Sombora i susednih Apatina, Kule i Odžaka, ali i Javnog servisa Vovodine, pronađeno rešenje za spas ove stanice, koje podrazumeva novih 7.000.000 dinara budžetskih davanja. Podsetimo, *Radio Somborom*, nakon poništaja privatizacije, država preko zastupnika državnog kapitala koga postavlja Agencija za privatizaciju, upravlja već pune tri godine. Ovo je dovelo do toga da su dugovanja gotovo četiri puta veća od imovine, da je redakcija zbog dugova bez telefona i Interneta, da zaposleni već godinu dana nisu primili platu, te da je *Radio Sombor* zbog neplaćenih računa već duže od mesec dana i bez struje, čime je emitovanje programa i definitivno onemogućeno. Istovremeno, privremena zastupnica kapitala, Anita Beretić, kaže da su se u *Radio Somboru*, zbog iskustva sa prethodnom privatizacijom, opredelili da sa

sadašnjim kapacitetom rade kao mali regionalni javni servis Zapadnobačkog okruga. U drugom medijskom izveštaju, Agencija za privatizaciju raskinula je ugovor o prodaji *TV Valjeva* zbog nepoštovanja odredbi o redovnoj isplati zarada, njihovoj visini i isplati dividendi za period u kome je ova stanica iskazivala dobit. *Javno preduzeće TV Valjevo* kupio je na aukciji, u februaru prošle godine, privrednik Slobodan Pavlović, a zaposleni su poništavanje privatizacije tražili već tri meseca kasnije. Sredinom marta televizija tri dana nije emitovala program, jer je deo opreme zbog dugova za neisplaćene zarade zaplenio bivši novinar, direktor i glavni urednik, Aleksandar Ranković. Prema nezvaničnim podacima, Ranković čeka izvršenje po još dve presude protiv *TV Valjeva*. Sudskim putem zarade će pokušati da naplati većina zaposlenih. U trećoj priči, Privredni sud u Leskovcu pokrenuo je predstečajni postupak nad još jednim privatizovanim medijem, nedeljnikom „Naša reč“, koji postoji 67 godina. Leskovačku „Našu reč“ kupio je sin dugogodišnjeg novinara tog lista, ali privatizacija nije uspela, pa je bez posla ostalo 27 zaposlenih. U četvrtoj priči, u Smederevu, zaposleni u *Radio-televiziji Smederevo* stupili su u štrajk, kojim traže isplatu zarada od početka godine, saopšteno je juče u prvoj informativnoj emisiji te medijske kuće. Program *RTV Smederevo* juče ujutro počeo je veću o štrajku, a voditelj je naglasio da će informativni program imati samo tu vest, prenosi „Danas“. „Zaposleni u *TV Smederevu* primorani su da štrajkom štite svoja prava“, pročitao je spiker navodeći da zaposleni traže isplatu zarada od početka godine, topli obrok od juna prošle godine, regres za 2010. i isplatu putnih troškova. *RTV Smederevo* na aukciji u decembru 2009. kupio je Marko Lukić, sin lokalnog političara i lidera koalicije Za bolje Smederevo, Milana Lukića. Lukići su kasnije kupili i nedeljnik „Naš glas“, a u martu ove godine počeli i sa emitovanjem televizijskog programa. Istovremeno, Agencija za privatizaciju je za 20. jun najavila da će se na aukciji za privatizaciju po četvrti put pojaviti *Radio Pirot*. U prethodna tri navrata zainteresovanih za kupovinu radija koji je još na opštinskom budžetu nije bilo.

Agonija čitavog niza medija potvrđuje odsustvo bilo kakvog koncepta i odgovorne javne politike u medijskom sektoru. Nastavak upliva države i njene kontrole kroz vlasništvo u medijima, predstavlja se kao jedini održiv model opstanka posebno za lokalne i regionalne radio i TV stanice, ali sve češće i za štampu. Sa druge strane, niko ne predlože održive modele povlačenja države iz medijskog vlasništva, niti ukazuje na činjenicu da u uslovima nerazvijenog tržišta oglašavanja, upravo netransparentna budžetska davanja, po pravilu vlastima bliskim medijima, dodatno narušavaju konkurenciju i guraju u propast i zdrav deo medijske scene.

VII ZAKLJUČAK

Potpisivanje Protokola kojim se uređuje saradnja Ministarstva kulture, informisanja i informacionog društva i najvažnijih medijskih udruženja na izradi Nacrta medijske strategije, kao i izbor državne sekretarke zadužene za oblast informisanja i medija u Ministarstvu, mogla bi da predstavlja najavu drugačijeg odnosa Vlade prema medijima i medijskim udruženjima u budućnosti. Protokolom su, s jedne strane, precizirani koraci za izradu Nacrta strategije, a Ministarstvo je prihvatilo da eksperti koje udruženja imenuju, predstavljaju apsolutnu većinu u radnoj grupi. Konačan tekst Nacrta strategije koji se upućuje na javnu raspravu će svakako utvrditi Ministarstvo, ali bi ono moglo imati problem da u javnoj raspravi uspešno obrazloži eventualna bitnija odstupanja od onoga što je većinski deo radne grupe predložio. Sa druge strane, izbor državne sekretarke koja će u Ministarstvu neposredno biti zadužena za oblast informisanja i medija, ukazuje i da Ministarstvo uvažava značaj onog dela svojih nadležnosti koje se tiču medijskog sektora. Naime, do sada su se medijima u Vladi po pravilu bacili funkcioneri nižeg ranga od državnih sekretara – pomoćnici ministara. Po prvi put, izgleda da je već dvogodišnji napor koji su medijska udruženja uložila u svoje zalaganje za usvajanje Medijske strategije, kao mehanizma kojim bi vlast obavezali na konzistentniju i odgovorniju politiku u medijima, na najboljem putu da dovede do rezultata. Udruženja i medijski profesionalci uopšte, bi već sada morali da se sprema za nove napore koji će svakako biti neophodni da zahtevi za korenitim reformama medijskog sektora u konačnom tekstu Medijske strategije ne budu relativizovani, kao i da se jednom usvojena Medijska strategija dosledno implementira.